

ОНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ТА ПРОФЕСІЙНОГО РІВНЯ ПЕДАГОГІВ ШЛЯХОМ УПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

Павленко Л.А.

Україна, м. Запоріжжя КЗ «ЗОІППО» ЗОР

Постановка проблеми. Зростання потоку наукової інформації, що є характерною ознакою сучасного розвитку суспільства, а також підвищення рівня вимог до обсягу базових знань учнів, зумовлюють необхідність інтенсифікації процесу навчання.

Останнім часом багато уваги приділяється інноваційним процесам в освіті. Інноваційні технології постійно оновлюються, вдосконалюються, забезпечуючи її сталий розвиток.

Законом України «Про освіту» [1], «Про загальну середню освіту» [2], Національною доктриною розвитку освіти України у ХХІ столітті [3] передбачається суттєве удосконалення внутрішньошкільної науково-методичної роботи. Першочергового значення набуває проблема розвитку творчого потенціалу педагогів, запровадження інноваційних технологій навчання та виховання, вдосконалення змісту загальної освіти. Все це є доказом необхідності оновлення системи науково-методичної роботи школи.

Проблему науково-методичного забезпечення навчального процесу в різних закладах освіти досліджували Я.Я. Болюбаш, О.А. Дубасенюк, В.А. Козаков, М.Ф.Степко, Ю.В.Андріяко, Г.Є. Гребенюк, І.П.Лащик, Г.О.Шемелюк, С.М.Гончаров та ін.

Існуюча система внутрішньошкільної науково-методичної роботи відіграє важливу роль у розвитку сучасної загальноосвітньої школи. Тривалий час вона озброювала педагогічні кадри необхідними знаннями, уміннями, сприяла піднесенню їх наукового рівня та професійної майстерності. Однак як у

змістовному, так і в організаційному плані внутрішньошкільна науково-методична робота на певному етапі перестала відповідати у повному обсязі сучасним вимогам розвитку української національної школи, не змогла забезпечувати повною мірою подолання суперечностей між рівнем знань, уміннями педагогів і вимогами суспільства.

Відповідаючи основному життєвому завданню система внутрішньошкільної науково-методичної роботи перебуває перед необхідністю внесення кардинальних змін до змісту та організаційних форм свого функціонування. Сьогодні закладено нові підходи до організації освіти в школі що і зумовило вибір означеної проблеми: «Оновлення системи науково-методичної роботи закладу освіти та професійного рівня педагогів шляхом упровадження інноваційних освітніх технологій».

Мета даної статті – розглянути нові підходи до організації та змістовного оновлення системи науково-методичної роботи у школі, особливості підвищення професійного рівня педагогів і ефективності навчально-виховного процесу шляхом упровадження інноваційних освітніх технологій.

Виклад основного змісту. Оновлення освіти – справа досить складна. Удосконалення навчально-виховного процесу в загальноосвітньому закладі пов'язане, в першу чергу, із завданням щодо модернізації внутрішньошкільної науково-методичної роботи, її удосконаленням на інноваційній основі.

Забезпечити реалізацію завдання щодо модернізації внутрішньошкільної науково-методичної роботи, її удосконаленням на інноваційній основі можливо завдяки залученню педагогів до творчої діяльності, дослідно-експериментальної роботи, формування у них нових підходів до організації науково-методичної роботи, нового розуміння педагогічної творчості.

Необхідно відзначити, що якісна й ефективна науково-методична робота – важлива складова післядипломної освіти, що має цілісну систему дій і заходів, спрямованих на підвищення кваліфікації та професійної майстерності кожного педагогічного працівника, розвиток творчого потенціалу педагогічних

колективів загальноосвітніх закладів, досягнення позитивних результатів навчально-виховного процесу.

З одного боку, дослідно-експериментальну діяльність шкільного педагога необхідно розглядати як форму педагогічної творчості, з іншого, як умову позитивного розвитку шкільної навчально-виховної системи.

Система науково-методичної роботи навчального закладу покликана:

- розвивати та оновлювати зміст навчання;
- задовольняти інтереси педагогічного колективу у постійному підвищенні фахового рівня;
- удосконалювати навчально-виховний процес;
- впроваджувати інноваційні педагогічні технології у навчальний процес.

Одним із ефективних шляхів процесу модернізації системи науково-методичної роботи може бути реалізація єдиної методичної теми школи, яка буде реалізовуватися через індивідуальну науково-методичну діяльність педагога, що спрямована на усвідомлену, планомірну та безперервну роботу щодо вдосконалення його теоретичної та практичної підготовки, необхідної для практичної діяльності.

Найважливішою індивідуальною формою науково-методичної роботи є індивідуальна робота вчителя над науково-методичною темою (проблемою) та самоосвіта, а саме:

- опрацювання літератури;
- вивчення та творче застосування досягнень передового педагогічного досвіду;
- аналіз та узагальнення власного досвіду;
- удосконалення практичної підготовки з питань різноманітних завдань навчального характеру;
- проведення семінарів, консультацій, лекцій тощо.

Питома вага застосування цих форм роботи неоднакова. Насамперед береться на озброєння педагога індивідуальна робота над літературою: аналіз всіх джерел науково-методичної інформації з даної теми, отриманих в процесі курсової перепідготовки, підвищення кваліфікації, участь в роботі семінарів

тощо; вивчення джерел і читання літератури з даної теми; вивчення досвіду педагогів-новаторів тощо.

Педагог таким чином набуває навичок аналізу своєї педагогічної діяльності, навчається прийомам науково-дослідної роботи, набуває вміння оформлення та подання результатів індивідуальної роботи над науково-методичною темою (проблемою). Найбільш значущі результати індивідуальної роботи педагога можуть бути подані як матеріали для обговорення на засіданнях методичних комісій, семінарах, педагогічних читаннях, науково-практичних конференціях, а в окремих випадках можуть стати основою для виступу педагогів як лекторів [6, с.10-11].

Таким чином, індивідуальна робота над науково-методичною темою (проблемою) в рамках реалізації проблеми школи стає фактором, спрямованим на удосконалення системи підвищення кваліфікації педагогічних кадрів в цілому, сприяє поліпшенню навчально-виховного процесу в школі..

Індивідуальну роботу над науково-методичною темою (проблемою) доцільно оформляти в письмовому вигляді та на електронному носії, наприклад, у вигляді реферату за структурою:

1. Обґрунтування доцільності вибору індивідуальної теми (проблеми), виходячи з науково-методичної теми (проблеми) школи.
2. Короткий аналіз літератури з даної теми.
3. Опис особистого досвіду в рамках обраної теми.
4. Вплив роботи над темою на наслідки і результати особистої педагогічної діяльності з конкретного предмету (дисципліни тощо).
5. Висновки з результату індивідуальної роботи над науково-методичною темою.

Система роботи над єдиною методичною темою вимагає індивідуальних (наставництво, консультування, стажування, самоосвіта), групових (методичні об'єднання, творчі та профільні групи, Школа передового педагогічного досвіду, педагогічної майстерності, об'єднання вчителів за інтересами, практикуми) та масових форм (цільові семінари, практикуми, педагогічні

читання, науково-практичні конференції, методичні оперативні наради, методичні фестивалі, конкурси тощо), які перебувають в органічній єдності, взаємодіють, доповнюють одна одну [5, с.15-30].

Першим кроком до побудови системи роботи у цьому напрямку може бути колективне обговорення та опрацювання програмно-концептуальних положень, зокрема принципів роботи над єдиною методичною темою школи: всебічності змісту науково-методичної роботи, комплексності, системності; зв'язку змісту із комплексом цілей і завдань науково-методичної роботи; актуальності, єдності науковості та доступності, практичної спрямованості вибору пріоритетів у змісті науково-методичної роботи.

Важливим є формулювання вимог до визначення методичної теми школи: актуальність теми (проблеми) для діяльності педагогічного колективу; відповідність теми розвитку педагогічного колективу щодо реалізації завдань проблеми; співзвучність теми із сучасними педагогічними ідеями; діалектичний зв'язок (шкільна тема – проблема міста (району, області) – передовий досвід – конкретний науково-дослідний заклад).

Алгоритм роботи педагогічного колективу над єдиною методичною темою може бути таким:

1. Визначення науково-методичної проблеми над якою працюватиме навчальний заклад.
2. Організаційне забезпечення роботи над темою:
 - підготовка педагогічного колективу до упровадження нової педагогічної ідеї (розгляд питання про роботу над науково-методичною ідеєю на педагогічній раді, методичних кафедрах);
 - складання плану, програми роботи над проблемою;
 - установлення зв'язків із кафедрами ВНЗ, науковцями;
 - визначення функцій, завдань підрозділів закладу щодо роботи над науково-методичною темою;
 - визначення творчих, дослідницьких груп, організація їх роботи.
3. Науково-методичне забезпечення роботи над проблемою:

- структуризація теми (відокремлення основних ідей, положень, завдань теми, визначення основних джерел та їх опрацювання);
 - психолого-педагогічна, теоретична підготовка педагогічних кадрів з цієї теми;
 - методичне забезпечення роботи над темою, розробка необхідних матеріалів.
4. Формування передового педагогічного досвіду на основі результатів наукових досліджень процесів, пов'язаних із роботою над темою.
 5. Упровадження позитивного досвіду в практику роботи учителів.
 6. Контроль за процесом та результатами упровадження досвіду, корекція.
 7. Узагальнення позитивного досвіду роботи учителів школи.
 8. Аналіз результатів роботи. Підбиття підсумків. Оформлення результатів роботи (методичні рекомендації, виступи, конференції).

Під час роботи над обраною методичною темою педагогічні колективи шкіл можуть реалізовувати інноваційні технології:

- технологія адаптивного управління;
- компетентісно орієнтований підхід до формування та розвитку дітей і підлітків;
- проектно-модульна технологія планування та реалізації навчально-виховного процесу;
- технологія поліпрофільності у межах освітнього округу;
- технологія векторної взаємодії суб'єктів освітнього округу;
- технологія корпоративного навчання педагогів.

Слід відзначити, що в умовах інтенсивного розвитку й оновлення середніх загальноосвітніх навчальних закладів підвищуються вимоги до науково-методичної роботи, в тому числі до діяльності педагогічних колективів щодо організації системи безперервного підвищення кваліфікації і перепідготовки педагогів, розвитку їх творчого потенціалу.

Окрім реалізації єдиної методичної теми школи, яка реалізується через індивідуальну науково-методичну діяльність педагога, важливе місце відводиться масовим формам науково-методичної роботи. Вони сприяють

збагаченню інтересів, духовних і професійних потреб педагогічних кадрів, допомагають у виробленні позицій з важливих педагогічних проблем сучасності, виступають як форми виявлення й узагальнення найкращого педагогічного досвіду. Такими формами науково-методичної роботи можуть бути педагогічні читання, конференції, міжшкільні семінари та практикуми, педагогічні виставки, огляди кращих навчальних кабінетів, проведення щорічних конкурсів «Учитель року», методичних мостів, методичних тижнів, «круглих столів», конкурси професійної майстерності, конкурси творчості молодих вчителів.

Традиційні, та нетрадиційні форми і методи науково-методичної роботи: засідання, ділові педагогічні ігри, лекції, лекції-консультації, доповіді, практичні заняття, мозкові штурми, тренінги, диспути, огляди допомагають педагогам задовольняти їх потреби, запити та інтереси, а упровадження активних форм роботи, таких як: семінар-практикум за темою «Упровадження нових педагогічних, інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес»; майстер-клас на тему «Використання мультимедійних презентацій на уроках»; педагогічні читання на тему «Система роботи педколективу над проблемною темою»; практичні заняття для вчителів щодо роботи з програмно-педагогічними засобами, електронними тестами, Інтернет-ресурсами, конкурс творчих звітів про роботу за єдиною методичною проблемою [4, с.46] сприяє творчому пошуку, зростанню педагогічної майстерності вчителя.

Висновки. Оновлення системи науково-методичної роботи нерозривно пов'язане з розвитком нового педагогічного мислення, вивченням інноваційних технологій навчання, що базуються на комп'ютерній підтримці навчальної діяльності та інтенсифікації навчального процесу, підвищує ефективність навчально-виховного процесу та професійний рівень педагогів.

Освітні технології, нетрадиційні форми організації навчально-виховної роботи можна реалізовувати як у цілому, так і впроваджувати окремі етапи роботи щодо її реалізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про освіту. Верховна Рада УРСР; Закон від 23.05.1991 № 1060-XII.
2. Про загальну середню освіту. Верховна Рада України; Закон від 13.05.1999 № 651-XIV.
3. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. - К.: Шкільний світ, 2002. — 32 с.
4. Дерев'янкіна Н.В. Криниця педагогічного досвіду / Автор-укладач Н.В. Дерев'янкіна – Х.: Вид. група «Основа», 2011. – 128 с.
5. Жерносек І.П. Організація науково-методичної роботи в школі / І.П. Жерносек. – Х.: Вид. група «Основа» «Тріада+», 2007. – 128 с.
6. Організація науково-методичної роботи у професійно-технічному навчальному закладі (методичні рекомендації). Упорядник Л.М.Павлова. - К: ПТіЗО МОН України, 2009. - 50 с.